

АД ПЕРШАЙ АСОБЫ

СТАРШЫЯ ПАЦАНКА НАВЕДАМІУ, ШТО ІНФЛЯЦЫЯ ЗНІЗІЛАСЯ ДА РЭКАРДАЙ АДЗНАКІ 2 стар.

У ЛЮСТЭРКУ СТАТЫСТЫКІ ЖАНЧЫНЫ ЎЗЯЛІ ЎЛАДУ 2 стар.

ПРЫЗНАННЕ
Святлана СВАЛКОВСКАЯ – "ЖАНЧЫНА 2002 ГОДА"

5 стар.

НАТАТКІ З НАГОДЫ

СТАРАЖЫТНЫЯ ГАРАДЫ ДРУЖК, БАРЫСАЎ, МАГІЛЕЎ...

РАДАВОД
БАГУШЭВІЧАВЫ СУСЕДЗІ – МАРКОВСКІЯ 4 стар.

СТРАТЫ
БЕЛАРУСЬ РАЗВІТАЛАСЯ З Уладзімірам МУЛЯВІНЫМ 4 стар.

3 стар.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

АРМЭНІЯ, МАЛДОВА, УКРАЇНА, ЛІТВА, ФРАНЦЫЯ 6 стар.

ЛІТАРАТУРНЫ ПАРТРЭТ
СУСВЕТ ПАЭТКІ Дануты БІЧЭЛЬ 7 стар.

ВАНДРОЎКА З Яўгенам КАЗЮЛЕМ
НАСТРОЇ ЛОШЫЦКАГА ПАРКУ 8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАЇНАХ

Голас Радзімы

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

6 лютага 2003 года, № 6 (2824)

Цана 155 рублёў

E-mail: golas_radzimy@tut.by

хроніка жыцця

У ПАДАРУНАК ПРЭЗІДЭНТАМ – "СЛОВА АБ ПАЛКУ І ГАРАВЫМ"

У Кіеве ў час трохбаковай сустрэчы прэзідэнтаў Беларусі, Расіі і Украіны Прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін падарыў сваім калегам унікальнае выданне – "Слова аб палку і гаравым".

Твор надрукаваны на чатырох мовах: старажытнаславянскай, рускай, беларускай і ўкраінскай. Прэзідэнты абмяняліся аўтографамі на кожным з экзэмпляраў кнігі.

ДАМЕЙКУ І ТАРАШКЕВІЧА "ПРАПІСАЛІ" У МІНСКУ

Некалькі мінскіх вуліц упершыню атрымалі назвы.

Вуліцам у жылым раёне Вялікая Сцяпанка прысвоены імёны вядомага беларускага вучонага Ігната Дамейкі, стваральніка першай граматыкі беларускай мовы Браніслава Тарашкевіча і паэта Паўлюка Труса.

ПРЭМ'ЕР-МІНІСТР ПАВІНШАВАЎ СЯ 100-ГОДАДЗЕМ СВАЙГО БАЦЬКУ

Бацьку прэм'ера-міністра Рэспублікі Беларусь Генадзя Навіцкага споўнілася 100 гадоў. Краўнік урада адправіўся ў Магілёў, каб павіншаваць ветэрана-франтавіка з юбілеем.

Карэнны магіляўчанін Васіль Навіцкі пражывае ў абласным цэнтры ў сваім доме недалёка ад чыгуначнага вакзала з жонкай Ганнай Сямёнаўнай, якая нарадзілася ў 1914 годзе. Васіль Іванавіч нарадзіўся ў Магілёве 29 студзеня 1903 года. За плячамі ў яго нялёгкае жыццё. Свой працоўны шлях юбіляр пачынаў рабочым у мясцовым паравозным дэпо.

Жыве цяпер у Магілёве ў тым жа доме, які сам будоваў у пасляваенныя гады. Сярод мужчын Васіль Навіцкі – найстарэйшы ў вобласці.

АДКРЫЕЦЦА ПАСОЛЬСТВА ПАЛЕСЦІНЫ 4 лютага ў Мінску адбылася цырымонія ўручэння вяршыцельных граматаў паслом Палесціны ў Беларусь Сунтасерам Фуадам Абу Зейдам Прэзідэнту Беларускай Рэспублікі Аляксандру Лукашэнку.

Як паведаміла МЗС пры вырашэнні пытання аб адкрыцці палесцінскага дыпламатычнага прадстаўніцтва кіраўніцтва Рэспублікі Беларусь зыходзіла з таго факта, што перспектыва стварэння палесцінскай дзяржавы афіцыйна замацавана ў рэзалюцыях Савета Бяспекі ААН 181 (1947) і 1397 (2002). Пасольства з'яўляецца прадстаўніцтвам Палесцінскай нацыянальнай адміністрацыі – выбранага палесцінскім народам пераходнага ўрада Палесціны.

МЕТРО КРОЧЫЦЬ НА ЎСХОД

Сталічныя метрабудайцы прыступілі да ўзвядзення яшчэ адной станцыі гарадской падземкі – "Барысаўскі тракт". Наступны на шляху следвання ва ўсходнім напрамку – метравакзал "Уручча".

"Барысаўскі тракт" будзе ў недалёкай будучыні абслугоўваць пасажыраў у раёне, які хутка развіваецца і прылягае да архітэктурна-будаўнічага факультэта БНТУ і бізнес-цэнтра «XXI стагоддзе». «Уручча» ж скароціць час на шляху да цэнтра горада жыхарам буйнога аднайменнага мікрараёна. Абедзве станцыі будуць мець па два вестыбюлі і абсталяваны ліфтамі для людзей з абмежаванымі рухальнымі магчымасцямі.

"ХУТКАЯ" ВАДА

Зборная Беларусі па плаванні ўдала выступіла ў трэцім этапе Кубка свету на кароткай вадзе.

Асаблівага паспеху на дарожках басейна ў Берліне дасягнула семнаццацігадовая Аляксандра Герасіменя, якая заваявала тры медалі на дыстанцыях 100 і 50 метраў вольным стылем і на пяцідзесяціметраўцы – батэрфляем. Яшчэ адна бронзавая ўзнагарода ў Паўла Лагуна на дыстанцыі 100 метраў батэрфляем.

Усяго з пачатку года на трох этапах Кубка свету ў Парыжы, Стакгольме і Берліне на рахунку нашай каманды 11 медалёў. З іх 2 залатыя, 3 сярэбраныя і 6 бронзавых. Прычым нашы плыўцы ўстанавілі на гэтых спаборніцтвах 10 нацыянальных рэкордаў.

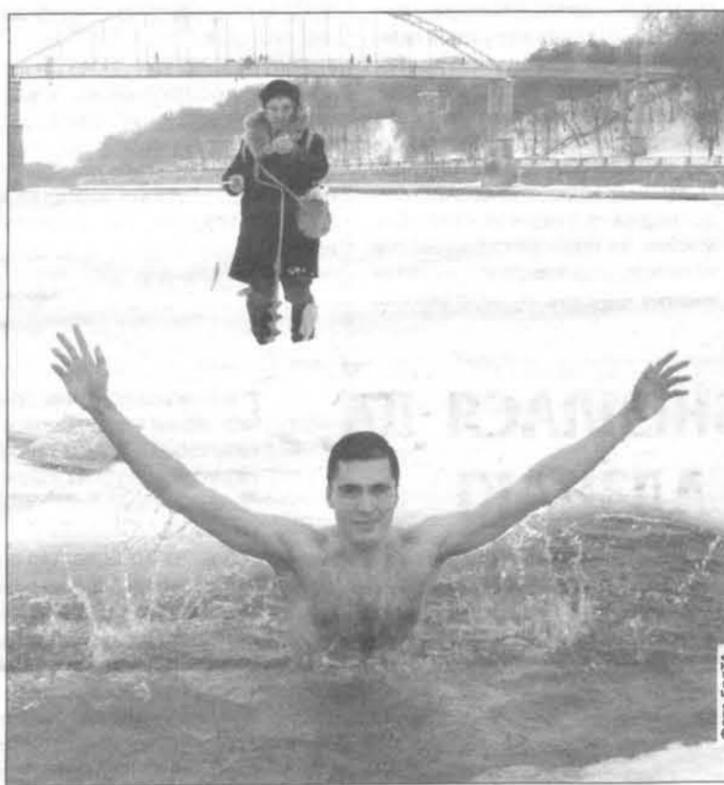
РАРЫТЭТАМ ПРЫЗНАНЫ ТАНК

Смаленскія таможнікі знайшлі ў кузаве КамАЗа, які рухаўся ў беларускі горад Мсціслаў, вежу і іншыя фрагменты нямецкага танка Т-3 часоў другой сусветнай вайны.

Рарытэт канфіскавалі, а тыя, хто спрабаваў яго вывезці за межы роднай дзяржавы, заплацілі штраф па 1 000 долараў кожны. Як паведаміў намеснік транспартнага пракурора Смаленскай вобласці Леанід Васілеўскі, "па заключэнні экспертаў Міністэрства культуры Расіі, затрыманых таможнікамі часткі нямецкага танка – гісторыка-культурная каштоўнасць і моцна быць скарыстаны для паўнацэннага экспанавання або аднаўлення ўзору..." Дзіўна, але, як аказалася, у музейных і прыватных калекцыях свету цяпер налічваецца толькі 6 паўнацэнных экзэмпляраў нямецкай баявой бронемашыны перыяду другой сусветнай вайны.

Падрыхтавала Таццяна КУВАРЫНА.

ракурс

фота БелТА

"МОРЖ" З СОЖА

Гамяльчанін Аляксандр ГЕХТ ужо больш за 7 гадоў займаецца загартоўваннем, прымаючы водныя працэдуры, ныраючы ў ледзяную ваду і ў зімовыя маразы, і вясновыя адлігі. Ледзяныя ванны для Аляксандра – сапраўднае задавальненне (на здымку).

АНОНС

"ДЗЕНЬ ЗЯМЛІ. БЕЛАРУСЬ 2003"

Так называецца міжнародны фестываль, які праводзіць Міністэрства адукацыі Беларусі, Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя і грамадская арганізацыя "Беларускі зялёны крыж".

Непрыкметна праляцеў амаль год з таго часу, як адбыўся мінулагадні фестываль, удзел у якім прынялі і юныя чытачы "Голас Радзімы" з Малдовы і Польшчы. Гэта Анэта Леанкевіч, Мсціслаў Ігнаценка, Агнешка Брэнко, Пётр Коршал і Тася Ткачэнка. Іх малюнкi ўвайшлі ў склад перасоўных выстаў, што на працягу года экспанаваліся ў музеях, Дамах культуры і школах Беларусі.

Новы фестываль мае мэту яшчэ раз звярнуцца да галоўнай каштоўнасці ўсяго чалавецтва – нашай Зямлі. Яна розная ў розных краінах і адначасова АДНА для ўсіх. Арганізатары фестывалю запрашаюць юных мастакоў і фотаамаатараў расказаць пра свой родны кутчак, яго прыгажосць, Пётр Коршал і Тася Ткачэнка. Іх малюнкi ўвайшлі ў склад перасоўных выстаў, што на працягу года экспанаваліся ў музеях, Дамах культуры і школах Беларусі.

А ў фатаграфічным конкурсе могуць удзельнічаць фотаамаатары да 18 гадоў. Жюры разгледзіць іх творы ў чатырох намінацыях: "Сямейны партрэт", "Партрэт у інтэр'еры", "Твары сяброў", "Людзі беларускіх вёсак". Кожны ўдзельнік можа прыслаць не больш як чатыры здымкі максімальнага памеру 30x40 сантыметраў. На кожнай працы павінны быць: імя і прозвішча, узрост, дакладны паштовы адрас і тэлефон. Вашы працы чакаюць да 1 сакавіка 2003 года па адрасу: 220030, Мінск, вул.Кастрычніцкая, 16, корпус 5, пакой 511. "Беларускі зялёны крыж".

Пераможцы конкурсаў будуць запрошаны ў Мінск у канцы красавіка 2003 года на заключны фестываль "Дзень Зямлі. Беларусь 2003", дзе атрымаюць узнагароды: дыпломы, прызы, падарункі ад фундатараў.

Творчых вам поспехаў, юныя мастакі і фотаамаатары!

зваротная сувязь

РАСІЯ

"ПРЭСТЫЖ" ДЛЯ

АЛЯКСАНДРА ЯРАШУКА

"Чалавекам 2002 года" ў Калінінградзе прызнаны намеснік старшыні мясцовага аддзялення нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Аляксандр Ярашук. Узнагароджванне лаўрэатаў гарадскога конкурсу "Чалавек. Падзея. Час" адбылося ў драматычным тэатры Калінінграда.

Гэты традыцыйны гарадскі конкурс называў пераможцаў у 10 намінацыях. Акрамя галоўнага тытула "Чалавек года-2002", Аляксандр Ярашук быў аб'яўлены лаўрэатам у намінацыі "Прэстыж".

Гэтых званняў ён удастоены за садзейнічанне эканамічнаму развіццю Калінінградскай вобласці і ўмацаванню яе эканамічных сувязей з Рэспублікай Беларусь.

Аляксандр Ярашук – чалавек вядомы. Ён актыўны прыхільнік аб'яднання Расіі і Беларусі, дэпутат Калінінградскага гарадскога Савета, кіраўнік кампаніі "Баўцэнтр". "Саюзінфа".

БЕЛАРУСЫ СУРГУТА АБ'ЯДНОЎВАЮЦА Ў АЎТАНОМІЮ

Устаноўчая канферэнцыя ўрачыстасці, звязаная са стварэннем Беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі, пройдзе ў Сургуце 9-11 лютага.

У канферэнцыі прыме ўдзел пасол Рэспублікі Беларусь у Расійскай Федэрацыі Уладзімір Грыгор'еў.

Аўтаномія ствараецца шляхам аб'яднання нацыянальна-культурных грамадскіх аб'яднанняў "Бацькаўшчына" з Сургута і Лянторскага "Спадчына".

У Цюменскай вобласці цяпер пражывае каля 50 000 этнічных беларусаў, з іх звыш 10 000 – у сургуцкім рэгіёне.

"Regnum".

абвестка

ДА ЎВАП

ЧЫТАЧОЎ У РАСІІ

Па фінансавых прычынах газета "Голас Радзімы" не ўключана ў каталог ААТ "Агентства Роспечать" на 2003 год. Тыя, хто хоча атрымаваць газету, могуць прыслаць грошы за падпіску паштовым пераходам на адрас рэдакцыі.

перспективы

Каб быць канкурэнтаздольнымі і паспяваць за патрабаванымі часу, старыя метады праектавання не могуць задаволіць стваральнікаў папулярных у многіх краінах трактароў з маркай "Беларус".

На дапамогу завадчанам прыйшло навукова-вытворчае прадпрыемства "Мікра Экспрэс", якое распрацавала шэраг праграм па камп'ютэрнаму праектаванню і віртуальнаму выпрабаванню асобных агрэгатаў і гатовай (камп'ютэрнай) мадэлі трактара.

Гэта дае магчымасць яшчэ на стадыі праектавання вызначыць максімальныя магчымасці агрэгатаў і слабыя месцы канструкцыі. У значнай ступені скарачаецца тэрмін стэндавых выпрабаванняў. Як адзначае галоўны канструктар Мінскага трактарнага завода Міхаіл Мялешка, калі раней пры падрыхтоўцы новай мадэлі збіралі 3-5 доследна-эксперыментальных машын, то новы метады дазваляе абмежавацца адной машынай. У выніку працэс праектавання

ВІРТУАЛЬНЫ КАНСТРУКТАР ДЛЯ ТРАКТАРА

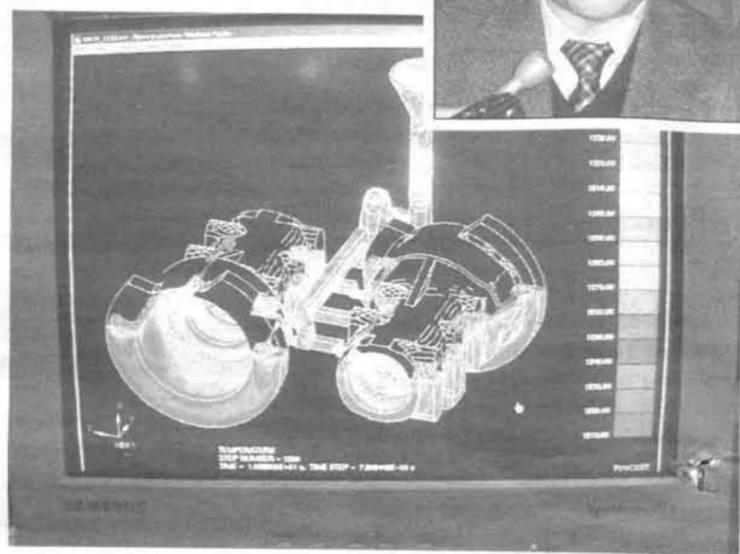
Канструктары Мінскага трактарнага завода развітваюцца са звыклым атрыбутам сваёй прафесіі — кульманам. На змену яму прыходзіць камп'ютэр.

паскараецца ў тры-чатыры разы.

Дырэктар НВП "Мікра Экспрэс" Міхаіл Мархасін лічыць супрацоўніцтва плённым для абодвух бакоў. Трактарабудаўнікі, добра ведаючы патрабаванні да сваёй прадукцыі, вызначаюць задачу, а "Мікра Экспрэс" вырашае яе. Зараз ідзе падрыхтоўка камп'ютэрнай праграмы сертыфікацыйных выпрабаванняў трактароў. Як вядома, без сертыфікацыі немагчыма прапанаваць новую мадэль трактара пакупнікам.

НА ЗДЫМКАХ: галоўны канструктар МТЗ Міхаіл МЯЛЕШКА; Міхаіл МАРХАСІН; так выглядае камп'ютэрная мадэль трактара.

Тэкст і фота Яўгена КАЗЮЛІ.

ад першай асобы

ІНФЛЯЦЫЯ ЗНІЗІЛАСЯ ДА РЭКОРДНАЙ АДЗНАКІ

"Калі падводзіць вынікі мінулага года, то ў цэлым Прайленне Нацыянальнага банка Беларусі задаволена ім. Прадугледжаныя на 2002 год паказчыкі асноўных накірункаў грашова-кредытнай палітыкі і Канцэпцыі банкаўскай сістэмы забяспечаны ў поўным аб'ёме", — заявіў у час сустрэчы з беларускімі і замежнымі журналістамі старшыня Нацбанка краіны Пётр ПРАКАПОВІЧ.

Ён адзначыў, што галоўнымі накірункамі работы беларускіх банкаў было, па-першае, выкананне прагнозных паказчыкаў сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны, па-другое, забеспячэнне надзейнасці і стабільнасці ўсёй банкаўскай сістэмы. І ў гэтым накірунку ёсць пэўныя вынікі. Вядома, што сацыяльна-эканамічны стан кожнай краіны ў многім залежыць ад курсавой палітыкі дзяржавы. У апошні час тут адбываюцца змены да лепшага. "На працягу ўсяго 2002 года забяспечваўся стабільны курс беларускага рубля, які, як і планавалася, склаў 62 беларускія рублі за 1 расійскі рубель і 1 920 — за адзін долар ЗША, — гаворыць галоўны банкір краіны. — Увесь гэты час наша валюта была стабільнай, прадказальнай і канвертуемай. Дзеля гэтага мы выкарыстоўвалі ўсе магчымасці Нацбанка і ў першую чаргу — эканамічныя метады рэгулявання. Аб гэтым сведчыць і такі факт, як дасягненне станоўчага сальда пры закупцы замежнай валюты на ўсіх валютных рынках: за мінулы год яно склала 49,4 мільёна долараў, а чыста золатавалютныя рэзервы дзяржавы павялічыліся ў 1,9 раза".

здарэнні

МЫТНІКІ "НЕ СПЯЦЬ"

Беларускія мытнікі затрымалі некалькі буйных партый тавараў, якія перавозіліся незаконным шляхам.

Як паведамілі ў Дзяржкаммытні, у пункце пропуску «Заходні Буг» быў спынены грузавік «Івека» з 20 тонамі асновы для вытворчасці жавальнай гумкі. У дакументах жа значылася гумавая сумесь, мытная стаўка на

Паступова, крок за крокам, павялічваюць свае фінансавыя магчымасці і беларускія прадпрыемствы. За дзевяць месяцаў мінулага года на іх рахунок паступіла на 13,7 працэнта больш валютнай выручкі, якая склала 4 мільярды 436 мільёнаў долараў ЗША. Павялічылася таксама і сума валавых замежных актываў ва ўсёй банкаўскай сістэме Беларусі, якая на сённяшні дзень дасягае больш за 1 мільярд долараў.

"Гэтыя паказчыкі сведчаць, што наша курсавая, як і наогул грашова-кредытная палітыка, праводзілася ў асноўным эканамічнымі метадамі, — гаворыць Пётр Пракаповіч. — Крэдытны ўкладанні банкаў у эканоміку краіны павялічыліся на 1 трыльён 528,8 мільярда рублёў. Выкананы ўсе даручэнні кіраўніка дзяржавы і Савета Міністраў па кредытаванні дзяржаўных праграм і мерапрыемстваў".

Што ж тычыцца працэнтнай палітыкі, то ў мінулым годзе Нацбанк панізіў стаўку рэфінансавання амаль удвая, на трэць паменшылася і працэнтная стаўка па кредытах. Таму кредытныя рэсурсы сталі больш даступнымі для суб'ектаў гаспадарання. З другога боку, павялічылася і

ступень даверу грамадзян да банкаў, якія раней не спяшаліся несці сюды свае грошы. У 2002 годзе ўклады беларусаў у рублях павялічыліся ў 2 разы, а ў замежнай валюце — амаль на чвэрць.

І яшчэ адзін вельмі важны паказчык — інфляцыя. У мінулым годзе яна знізілася да самага нізкага за апошнія 12 гадоў узроўню і склала ў сярэднім 2,5 працэнта ў месяц. Дарэчы, на падтрымку курса нацыянальнай валюты Беларусь атрымала за апошнія два гады расійскі крэдыт у памеры 4,5 мільярда расійскіх рублёў. Але, як гаворыць П.Пракаповіч, на сённяшні дзень ніводнага расійскага рубля выкарыстана не было. "Гэта тлумачыцца тым, што ў нас дастаткова сваіх рэсурсаў, сітуацыя стабільная, і мы падтрымліваем нацыянальную валюту ўласнымі сіламі. І не толькі падтрымліваем, але і купляем замежную валюту. Таму няма неабходнасці выкарыстоўваць крэдыт Цэнтральнага банка Расіі. Ён застаецца на рахунках расійскіх банкаў і працуе на расійскую эканоміку", — адзначыў старшыня Нацбанка.

Гаворачы аб задачах банкаўскай сістэмы на 2003 год, ён паведаміў, што чакаецца далейшае паніжэнне інфляцыі ў 1,5 раза і ўзроўню дэвальвацыі — у 1,25 раза. "На канец года мы павінны мець курс беларускага рубля ў межах 2 250-2 350 за адзін долар. Гэта выклікана тым, што курс на ўмацаванне беларускага рубля і змяншэнне інфляцыі — галоўная крыніца і магчымасць для далейшай стабільнай работы нашай эканомікі", — лічыць Пётр Пракаповіч.

Ларыса ЛАЗАР.

А супрацоўнікі Ашмянскай мытні «тармазнулі» амаль 19 тон растваральнай кавы «Чыба» коштам больш за 156 мільёнаў рублёў. Правярыўшы законнасць здзелкі, мытнікі ўстанавілі, што тавар ішоў з Літвы ў Расію па дакументах, атрыманых незаконным шляхам. Па даных фактах узбуджаны справы аб адміністрацыйных мытных правапарушэннях, канчатковую кропку ў якіх паставіць суд.

БелТА.

у лустэрку статыстыкі

ЖАНЧЫНЫ ЎЗЯПІ ЎПАДУ

Сярэднестатыстычны партрэт беларускага чыноўніка — высокаадукаваная жанчына 40 гадоў. Да такой высновы прыйшлі спецыялісты ў сферы статыстыкі, вывучышы колькасць і якасны састаў служачых дзяржапарату ў нашай краіне.

Па даных Міністэрства статыстыкі і аналізу, колькасць работнікаў органаў дзяржаўнага кіравання, судовых і юрыдычных устаноў на 1 лістапада 2002 года складала менш за паўтара працэнта ад агульнай колькасці занятага насельніцтва (або 58,3 тысячы чалавек).

Прычым намецілася ўстойлівая тэндэнцыя да іх скарачэння. Працэс аптымізацыі структуры і колькаснага саставу дзяржапарату, які праводзіцца беларускім кіраўніцтвам, прыносіць свае вынікі. У параўнанні з папярэднім годам скараціліся яшчэ амаль на 6 працэнтаў. На даны момант на тысячы жыхароў нашай краіны прыпадае сем работнікаў органаў дзяржаўнага кіравання, судовых і юрыдычных устаноў. Для параўнання: у Расіі — восем, ва Украіне — дзевяць на такую ж колькасць чалавек. А гэта азначае, што служачы дзяржапарату ў Беларусі працуюць эфектыўней, чым у суседніх краінах.

Статыстыка сведчыць: для работнікаў дзяржаўных органаў характэрны высокі адукацыйны ўзровень — больш за 90 працэнтаў з іх

маюць вышэйшую адукацыю. Толькі ў органах дзяржаўнага кіравання 297 чыноўнікаў з'яўляюцца дактарамі і кандыдатамі навук, амаль паўтары тысячы чалавек атрымалі дзве (і больш) вышэйшыя адукацыі.

З агульнай колькасці дзяржслужачых 36 працэнтаў складаюць спецыялісты, якія атрымалі эканамічную адукацыю, 19 працэнтаў — тэхнічную, 18 працэнтаў — педагагічную і гуманітарную, 11 працэнтаў — юрыдычную.

Большасць чыноўнікаў у нашай краіне (63 працэнта) — жанчыны. Тыповы працэнт дзяржапарату (61 працэнт) знаходзіцца ў самым прадукцыйным і дзейным узросце — ад 30 да 50 гадоў. Пільная ўвага надаецца і забеспячэнню пераёмнасці кадраў, у сувязі з чым сярод дзяржслужачых 18 працэнтаў складае моладзь ва ўзросце да 30 гадоў.

Змены ў палітычнай сістэме рэспублікі, якія адбыліся ў 90-х гадах XX стагоддзя, сучаснага тыпу дзяржаўных служачых. Таму большасць з іх (61 працэнт) сёння мае стаж працы ў органах дзяржкіравання менш за 10 гадоў. У той жа час амаль 30 працэнтаў працуюць у дзяржаўным апарата ад 10 да 20 гадоў, а 11 працэнтаў — больш за 20 гадоў.

Характэрна, што ўстойліва падываецца прэстыж дзяржаўнай службы — толькі ў мінулым годзе з іншых сфер дзейнасці ў дзяржапарат перайшлі працаваць амаль чатыры тысячы чалавек, што складала 7 працэнтаў ад агульнай колькасці дзяржслужачых.

Усе даныя сведчаць, што краінай кіруюць кваліфікаваныя спецыялісты, здольныя вырашаць самыя складаныя і надзённыя праблемы дзяржавы.

Марыя АГАФОНАВА, БелТА.

СТРАТА

УЛАДЗІМІР МУЛЯВІН ЗАЎСЁДЫ БУДЗЕ З НАМІ Ў СВАІХ ПЕСНЯХ

Беларусь развіталася са сваім вялікім сынам — народным артыстам СССР і Беларусі, стваральнікам і нязменным кіраўніком ансамбля "Песняры" Уладзімірам Мулявіным. Бясконцы патокам ішлі людзі 28 студзеня ў Цэнтральны Дом афіцэраў у Мінску, каб аддаць даніну павагі легендарнаму спеваку і кампазітару.

Ўдзел у жалобнай цырымоніі прыняў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Каб развітацца з Уладзімірам Мулявіным, ён перанёс сваю паездку на саміт кіраўнікоў дзяржаў на дзень пазней.

Словы глыбокага смутку выказаў Аляксандр Лукашэнка жонцы, родным і блізкім артыста. Па глыбокаму перакананню Прэзідэнта, такія людзі, як Уладзімір Мулявін, не паміраюць. Яны адыходзяць, але ўсім тым, што зрабілі ў сваім жыцці, застаюцца на стагоддзі. Уладзімір Георгіевіч заўсёды будзе з намі ў сваіх песнях, падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

"Мы развітваемся з рускім чалавекам, які прыхаў у нашу краіну маладым юнаком і стаў яе самым вялікім сынам", — сказаў Прэзідэнт. Уладзімір Мулявін быў вялікім і ўвасабляў не толькі наш народ і Беларусь, але і ўсю вялікую савецкую дзяржаву. На думку кіраўніка дзяржавы, ніхто не ў стане канкураваць з Уладзімірам Георгіевічам па ступені народнай любові да яго і таленту, які ён меў. Найвялікшая заслуга артыста, лічыць Прэзідэнт, у тым, што, дзякуючы

яго песням, беларусы палюбілі сваю родную мову. Аляксандр Лукашэнка паабяцаў, што дзяржава зробіць усё для ўвекавечання памяці Уладзіміра Мулявіна, каб новае пакаленне беларусаў помніла пра яго.

У жалобнай цырымоніі развітання з мэтрам беларускай эстрады прынялі ўдзел віцэ-прэм'ер Беларусі Уладзімір Дражын, міністр культуры Леанід Гуляка, кампазітар Ігар Лучанок, народны артыст краіны прафесар Міхаіл Казінец, заслужаны артыст рэспублікі Леанід Барткевіч. Усе яны адзначылі, што нацыянальная культура Беларусі пераняла вялікую страту.

Паводле слоў Уладзіміра Дражына, з жыцця пайшоў вялікі музыкант, пераацаніць творчасць якога немагчыма. Рускі па нацыянальнасці, Уладзімір Мулявін усёй сваёй душой быў адданы грамадзянінам па-сапраўднаму роднай яму Беларусі. Усё яго творчае жыццё непарывна звязана з беларускім мастацтвам. Уладзімір Мулявін ствараў сапраўды высокамастацкія творы, шэдэўры беларускай эстраднай песні, якія належыць вечнасці. Менавіта "Песняры" Уладзіміра Мулявіна неслі славу беларускага мастацтва па ўсім свеце. Можна смела гаварыць, што сярод класічных артыстаў — мільёны людзей у Беларусі і далёка за яе межамі.

Уладзімір Мулявін пахаваны на Усходніх могілках па Маскоўскай шашы.

БелТА.

САМОТНЫМ ЖАЎРАНКАМ...

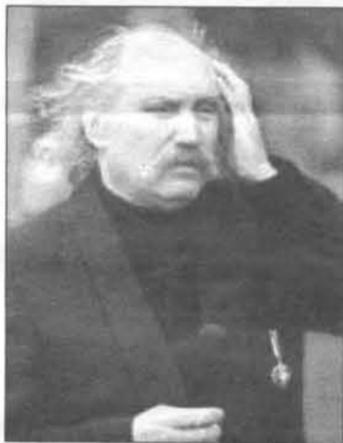
14 траўня мінулага года народны артыст Беларусі і СССР Уладзімір Мулявін, вяртаючыся са свайго лецішча ў Мінск, трапіў у аўтамабільную катастрофу. Яго лячылі спачатку ў Мінску, потым у Маскве. Адтуль даходзілі неаблагія чуткі, што ў легенды беларускага фолк-рока справы ідуць на папайку. Ён пачаў самастойна есці, а потым і выязджаць з бальніцы ў двор на інваліднай калясцы.

І раптам зранку ў нядзелю 26 студзеня ўсіх ускалыхнула і ашаламіла трагічная вестка. Смерць, паводле афіцыйнага паведамлення, наступіла ў выніку сардэчна-сасудзістай недастатковасці.

Жонка Мулявіна Святлана Пенкіна пажадала, каб з артыстам развіталіся масквічы, што і збылося ў канцэртнай зале "Расія".

Раніцай у аўторак труна з целам Мулявіна была дастаўлена на самалёце ў Мінск. Адпывалі яго ў галоўнай праваслаўнай святыні Беларусі — Свята-Духавым кафедральным саборы. Грамадзянская паніхіда адбылася ў Цэнтральным Доме афіцэраў Беларусі. Мо з улікам таго, што, якраз дзякуючы войску, Уладзімір Мулявін трапіў з далёкага сібірскага Екацярынбурга (да нядаўняга часу Свядлоўска) у нашу рэспубліку і спяваў у хоры Беларускай вайскавай акругі. А мо на выбар далейшага жыццёвага і творчага шляху паўплывала тое, што продкі Уладзіміра паходзілі з тутэйшага краю і на генную памяць шчымлівай ласкай леглі мілагучныя беларускія мелодыі... Фактам з'яўляецца тое, што Мулявін назаўжды прыкіпеў душою да беларускай зямлі, беларускага народа і яго духоўных скарбаў.

З 1962 года Уладзімір Мулявін працаваў артыстам Беларускай дзяржаўнай філармоніі, а пасля, з 1969 года, мастацкім кіраўніком вакальна-інструментальнага ансамбля "Песняры". У яго творчай дзейнасці своеасаблівае выканальніцкае майстэрства арганічна спалучалася з глыбокім веданнем народнай песеннай творчасці, захаваннем і ўзбагачэннем на новым вітку развіцця яе лепшых традыцый. Гэта быў прарыў не толькі ў абсягах музычнай культуры, але і культуры ўвогуле. Беларускае мелодыя пачала заваёўваць самыя прэстыжныя

сцэны, карыстацца велізарным попытам не толькі ў сябе на Радзіме, але і далёка за яе межамі. У 1979 годзе Мулявіну прысвоілі званне "Народны артыст БССР", а ў наступным, 1980-м, урад суседняй Польшчы ганаруе яго тытулам заслужанага дзеяча культуры гэтай дзяржавы. Факт, лічу, вельмі паказальны, бо тое, што сцвярджаў на беларускай глебе мастацкі кіраўнік "Песняроў", было актуальным і для сумежнага славянскага народа.

Са створанага самім Мулявіным як кампазітарам ці праспяванага "Песнярамі" нагадаю некалькі твораў. З народнага рэпертуару гэта "Ой, рана на Івана", "Перапелачка", "Касіў Ясь канюшыну", "А ў полі вярба", "Рэчанька", "Хлопец пашаньку пахае" і многія, многія іншыя. А з песень на вершы беларускіх паэтаў — найперш "Спадчына" на словы Янкі Купалы, "Мой родны кут" на словы Якуба Коласа, "Вераніка" на словы М.Багдановіча, "Алексырына" на словы П.Броўкі, "Алесь" на словы А.Куляшова, "Белая Русь" на словы У.Скарыніна і шмат, шмат іншых. У журботныя дні 27 і 28 студзеня Першы нацыянальны канал Беларускага радыё амаль без перастанку перадаваў песні і вакальныя цыклы

ў выкананні "Песняроў", пры гэтым не паўтараючыся.

Мулявін са сваімі "Песнярамі" аб'ездзіў усю планету, выступаў на самых прэстыжных пляцоўках, браў удзел у самых прэстыжных фестывалях і здабываў самыя прэстыжныя ўзнагароды. Пры гэтым ансамбль праявіў зайздросную, што не мае роўных, жыццёстасць і доўгажыхарства. І зусім нездарма, мяркую, у гэтыя жалобныя дні яго ўклад у развіццё песеннай культуры неаднаразова параўноўваўся са зробленым і дасягнутым славымі "Бітлазмі". То і варта, надоўга не адкладваючы, падумаць пра годнае ўшанаванне памяці стваральніка і нязменнага кіраўніка і натхняльніка "Песняроў" Уладзіміра Мулявіна, як гэта ў дачыненні да сваіх славетных музыкаў-песняроў зроблена ў Англіі.

Мне пашанцавала быць у Ліверпулі і аглядаць той музей "Бітлазмі", збудаваны на самым беразе, дзе ён займае вялікую плошчу, але не на паверхні, а пад зямлёю-морам. Уражанне ад убачанага і пачутага там — незвычайнае. Упэўнены: калі не адкладваць на потым, а ўжо цяпер аб'явіць конкурс на праект музея "Песняроў", а потым і пачаць будоўлю такога ж, як гэты ансамбль, арыгінальнага будынка і стварыць у ім адпаведную ўкладу У.Мулявіна і яго калектыву экспазіцыю, то выдаткі абавязкова акупяцца. Бо любоў беларусаў да "Песняроў" і іх мастацкага кіраўніка У.Мулявіна, мяркую, не меншая, чым у стрыманых на пачуцці англічан да сваіх славетнасцей. Што гэта так, кожны мог пераканацца ў аўторак 28 студзеня, калі, не зважаючы на слотнае надвор'е, людзі выстроіліся ў даўжэзныя чэргі, каб развітацца з тым, каго так пры жыцці любілі. Такое, як расказваюць прадстаўнікі старэйшага пакалення, было толькі ў час развітання з народным песняром Беларусі Якубам Коласам.

Цяпер зіма, але праз нейкі час прыляцяць з выраю птушкі, і не адзін жаўрук, узняўшыся ў высокае неба, захлынецца ў распачным спеве ад страты, якая напаткала нас у гэтыя дні...

Яўген ЛЕЦКА.

спяваюць «песняры»

СПАДЧЫНА

Словы Я.КУПАЛЫ

Музыка І.ЛУЧАНКА

Ад прадзедаў спакон вякоў
Мне засталася спадчына;
Паміж сваіх і чужакоў
Яна мне ласкай матчынай.

Прыпеў:
Аб ёй мне баюць казкі-сны
Вясеннія праталіны,
І лесу шэст верасны,
І ў полі дуб апалены.

Аб ёй мне будзіць успамін
На ліпе бусел клёкатам
І той стары амшалы тын,

Што лёг ля вёсак покатам.

Прыпеў.

І тое нуднае ягнят
Бляанне-зоў на пасьбішчы,
І крык вароніных грамад
На могілкавым кладзьбішчы.

Прыпеў.

Жыве з ёй дум маіх сям'я
І сніць з ёй сны нязводныя...
Завецца ж спадчына мая
Ўсяго Старонкай Роднаю.

Беларускія народныя песні ў апрацоўцы У.МУЛЯВІНА.

А Ў ПОЛІ ВЯРБА

А ў полі вярба
Нахілёная,
Маладая дзяўчыначка
Заручоная.

Заручоная
І запітая,
Тады яе запівалі,
Як сад зацвітаў.

Як сад зацвітаў,
Як зара узыйшла,
Маладая дзяўчыначка
Па ваду ішла.

Кася ад вады,
Яся да вады:
Пастой, пастой, мая Кася,
Дай каню вады.

Як буду твая,
Напаю каня,
З зямелькае крынічанькі,
З поўнага вядра.

А ў полі вярба
Нахілёная,
Маладая дзяўчыначка
Заручоная.

КАСІЎ ЯСЬ КАНЮШЫНУ

Касіў Ясь канюшыну,
Паглядаў на дзяўчыну.

А дзяўчына жьга жала *
Ды на Яся паглядала.

Ці ты Ясь, ці ты не,
Спадабаўся ты мне.

Кінуў Яська касіць,
Пачаў мамку прасіць:

— Люба мамка мая,
Ажані ж ты мяне.

— Дык бяры ж Станіславу,
Каб сядзела на ўсю лаву.

— Станіславу не хачу,
Бо на лаву не ўсажу.

— Дык бяры ж ты Яніну,
Працавітую дзяўчыну.

Касіў Ясь канюшыну,
Паглядаў на дзяўчыну...

* Радок выконваецца тры разы.

Глыбока смуткуем з прычыны смерці народнага артыста СССР і Беларусі Уладзіміра МУЛЯВІНА, выказваем спачуванні родным і ансамблю "Песняры". Камчацкае абласное беларускае зямляцтва.

спадчына

галерэя майстроў

фота БелТА

ХРАМЫ СТАЎБЦОЎШЧЫНЫ

Для Стаўбцоўскага краязнаўчага музея збіраюць прадметы побыту, гістарычныя дакументы, звесткі пра сваіх вядомых землякоў супрацоўнікі райаддзела культуры, настаўнікі, школьнікі. Фонды музея пастаянна папаўняюцца.

Асаблівую ўвагу прыцягваюць макеты храмаў Стаўбцоўшчыны, вырабленыя майстрам Тамарай Кулеш.

нататкі з нагоды

СТАРАЖЫТНЫЯ ГАРАДЫ ДРУЦК, БАРЫСАЎ, МАГІЛЁЎ...

Як мы ўжо паведамлялі, адбылося ўрачыстае святкаванне 1000-годдзя Друцка і 900-годдзя Барысава. Прыкладна ў гэты ж час у Магілёве, Талачыне і ў Барысава адбыліся канферэнцыі, прысвечаныя гісторыі старажытных беларускіх гарадоў. У правядзенні канферэнцыі прымалі ўдзел (непасрэдна або прыслалі прывітанні, тэзісы дакладаў) вучоныя з Масквы, Кіева, Вільні і іншых далёкіх і блізкіх гарадоў. І гэта цудоўна. Аднак...

Калі прыняць да ўвагі, што яшчэ ў пачатку XX стагоддзя ў склад Магілёўскай губерні ўваходзілі і населеныя пункты трох сучасных абласцей — Гомельскай, Віцебскай і Мінскай, — то можна лічыць, што тэмы чытанняў і канферэнцыі, што адбыліся ў Магілёве, Талачыне і Барысава, мелі непасрэдна адносіны да ўсёй Беларусі. Мерапрыемствы традыцыйна праводзіліся ў краязнаўчых музеях, у Магілёўскім універсітэце і нават у школах, што падкрэслівае значнасць гэтых падзей як для сучаснай гістарычнай навукі, так і для яе будучыні.

Энцыклапедыя Магілёўшчыны, або "Вопыт апісання Магілёўскай губерні ў гістарычных адносінах" — галоўная праца, якая падрыхтавана і выдадзена пад кіраўніцтвам А.Дамбавецкага, губернатара і вучонага, была ў цэнтры ўвагі ўдзельнікаў канферэнцыі і гістарычных чытанняў у Магілёве. Аднак сярод дакладаў чамусьці амаль не было паведамленняў пра гісторыю гарадоў і населеных пунктаў паўночнай часткі былой губерні, напрыклад, аб гісторыі Друцка. Тое ж адбылося і на канферэнцыі ў Талачыне. Тут нават не згадвалі гісторыю паўднёвых гарадоў, якія ўваходзілі ў былое Друцкае княства.

Калісьці, як свяджаюць археолагі, па граніцы сучасных Віцебскай і Магілёўскай абласцей праходзіла мяжа паміж днепрадзвінскай культурай і культурай штрыхаванай керамікі, потым —

паміж крывічамі, дрыгавічамі і радзімічамі. Шкада, што нябачныя межы паміж рэгіёнамі і сёння застаюцца ў грамадскай свядомасці сучаснікаў. Можна гэта адбываецца таму, што навукоўцы Віцебшчыны рэдка сустракаюцца і абменьваюцца думкамі са сваімі калегамі з Магілёўшчыны?

Паказальным у гэтым сэнсе выглядае і той факт, што ніводнага вучонага з Магілёўшчыны не было ў складзе аргкамітэта (з Мінска, Віцебска і нават Масквы ў яго склад уваходзілі некалькі вучоных) па святкаванні 1000-годдзя старажытнага Друцка, які амаль паўтара стагоддзя быў у складзе Магілёўскай губерні (некаторы час — і Магілёўскага павета), а цяпер знаходзіцца літаральна за 1–2 кіламетры ад паўночнай граніцы сучаснай Магілёўскай вобласці.

Шэраг вучоных, у тым ліку ўдзельнікаў названых канферэнцыяў і чытанняў, лічаць, што ў XI–XIII стагоддзях сам Магілёў быў пагранічнай крэпасцю на паўднёва-ўсходніх межах Друцкага княства. Верагодна, што Магілёў, Цяцерын і іншыя паўднёвыя гарады, якія разам з Друцкам згадваюцца ў "Спісе рускіх гарадоў далёкіх і блізкіх", і былі тымі "казельскамі", гарадамі-крэпасцямі, якія ў XIII стагоддзі не далі магчымасці татарам прасунуцца далей на поўнач... Гэта ж думка выказваецца і ў кнігах "Друцк старажытны", "Друцк летапісны", "Друцк і Барысаў", якія выдадзены да юбілеяў старажытных гарадоў. На карысць

вышэйназваных гіпотэз сведчаць разважаныя знакітага маскоўскага вучонага Л.Аляксеева. Друцк, як племянны цэнтр усходніх славян, потым горад, які перасягаў па сваіх памерах тагачасны Віцебск, узнік "у ключавым" пункце гістарычнага шляху "з варагаў у грэкі" і адыгрываў значную ролю ў эканамічным і палітычным аб'яднанні суседніх плямён. Тут, дзе, па словах акадэміка Б.Рыбакова, неаднаразова вырашаўся лёс "Кіеўскай кароны" (магчыма, таксама і лёс Барысава, Магілёва. — Аўт.), па сутнасці зараджалася Белая Русь.

Зыходзячы з адзначанага, мяркуюем, што сучаснікам варта было б больш уважліва ставіцца да гістарычнага вопыту продкаў. Што ж да супрацоўніцтва гісторыкаў суседніх абласцей, то яго неабходна значна пашырыць. Магчыма, на карысць справе пайшоў бы сімвалічны акт перадачы часткі друцкіх археалагічных знаходак у Магілёўскі абласны краязнаўчы музей і, наадварот, некаторыя з экспанатаў, напрыклад, з цудоўнага музея ў г.п.Круглае — калегам у Талачынскі краязнаўчы музей, які толькі ствараецца (можа тады б і вучоным з Новасібірска прыйшла разумная думка пра велікадушны акт вяртання

сваім беларускім сябрам друцкага Евангелія, якое зусім выпадкова трапіла ў Сібір). Экспазіцыі, прысвечаныя Друцку, варта было б стварыць і ў музеях у Крупках (ўся тэрыторыя раёна калісьці ўваходзіла ў склад Друцкага княства), і Барысава (горад заснаваны ў 1102 годзе полацкім і друцкім князем Барысам).

Усё гэта дапамагло б адзначыць юбілей старажытных гарадоў не толькі ў Віцебскай і Мінскай абласцях (тут юбілей святкавалі на даволі высокім узроўні), але і ў Магілёўскай, Гомельскай і іншых абласцях Беларусі, якія маюць не толькі непасрэднае дачыненне да славетных князёў з Друцка, але, што больш важна, да традыцый зямлі, якая знаходзіцца паміж рэкамі Дняпро, Друць і Бярэзіна. Не выпадкова ж у прывітанні Прэзідэнта краіны А.Лукашэнкі ўдзельнікам свята падкрэслівалася, што "друцкая зямля з'яўлялася адным з вытокаў, дзе нарадзілася традыцыя беларускай дзяржаўнасці". Спадзяюся, на наступных гістарычных чытаннях у Магілёве і Віцебску, якія супадуць у часе з 600-годдзем слаўтай каралевы і князёўны з Друцка Соф'і, гэтыя думкі будуць заўважаны.

Юрыя БАЖЭНАЎ, Рыгор ЛЯНЬКЕВІЧ.

ДОН КІХОТ, БРАВЫ САЛДАТ ШВЕЙК І ІНШЫЯ ДЗІВАКІ СА СТАРЫХ ДАРОГ

А вінаваты ў тым, што сабраліся яны ўсе разам у адным досыць вядомым мястэчку Міншчыны — Старых Дарогах, разьбяр па дрэву Ігар Лізура.

Уменне працаваць з дрэвам, вучыць усяму гэтаму іншых — галоўнае ў жыцці Ігара Лізуры. А пачыналася ўсё досыць проста: з захопленасці, улюбёнасці ў матэрыял. Нарадзіўся Ігар у Асіповічах, дзяцінства, юнацтва правёў у Старых Дарогах, у раёне, дзе ці не большую частку тэрыторыі займае лес. Адна з першых прац майстра — дзевяць выкананых музыхантаў з "Песняроў". Даволі дакладна выраблены фігуркі з ліпы сапраўды маладых, стыльных "Песняроў", відаць, з сярэдзіны 1970-х... Пазнаюцца Мулявін, Барткевіч...

Дарэчы, цікавая гісторыя здарылася з гэтай работай. На адной з выстаў да Ігара падышлі, прадставіліся, што, маўляў, ад Мулявіна, хацелі б набыць. Майстар не дужа паверыў і цану выставіў прыстойную. Пры гэтым дадаў, што, калі б прыехаў да яго сам

галоўны "пясняр" на лецішча ў Дараганаву (гэта ўжо Асіповіцкі раён), выпілі б з ім чарку-другую — ён бы і задарма аддаў. Але "пакупнік" знік. Раніцай высветлілася, што з агульнай кампазіцыі ўкралі аднаго "песняра". З таго часу з работай скульптар не расстаецца. А "згубленую" фігуру аднавіў...

Павандраваўшы па розных старонках, наш зямляк вярнуўся ў Беларусь. Пакуль не выйшаў на пенсію, працаваў кіраўніком гуртка разьбы па дрэву ў Цэнтры дзіцячай творчасці, мастаком у Старадарожскім гісторыка-этнаграфічным музеі. Дзесяткі (хутчэй, сотні!) работ народнага майстра — у дамах, установах, на прадпрыемствах Старых Дарог і суседніх Асіповіч.

Асобная экспазіцыя Ігара Лізуры — у Старадарожскім музеі. Паглядзіш на простыя драўляныя скульптуры, знойдзеш у складках, штрыхах ліпы, сасны, грабу, ясеню, вольхі ўсмешкі, жартаўлівы позірк — жыць становіцца лягчэй, шмат якія недарэчнасці

забываюцца. Ніякіх шарахаватасцей няма ў лізураўскіх Дон Кіхоце, Санча Панса, бравым салдаце Швейку. Уражанне такое, быццам смех, іронія, здольнасць здзіўляцца — галоўная адметнасць таленту старадарожскага майстра.

У бліжым да Старых Дарог музеі Дараганавіцкай сярэдняй школы наведвальнікам прадстаўлены драўляныя ілюстрацыі Ігара Лізуры да знакамітай "Цар-рыбы" Віктара Астаф'ева. Што да гэтых работ, то яны зусім не выпадковы чытацкі водгук на творчасць вялікага рускага пісьменніка. 27 гадоў пражыў разьбяр па дрэву ў Ніжнім Тагіле, быў знаёмы, сябраваў з пісьменнікам. Гэта Віктар Астаф'еў назваў нашага земляка стваральнікам дзівос і чараўніком, а творчасць яго — захапляючай драўлянай казкай. Па заказе пісьменніка ўласна і выразаў Ігар Лізура сваю "Цар-рыбу", яе персанажы. Вось толькі ў Сібір адправіць не паспеў: памёр Віктар Астаф'еў...

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

паэтычная імпрэза

Юрка ГОЛУБ.

Браніслаў Ермашкевіч, алякун юнага пакалення, у адной з вядомых школ — Пуртышкаўскай СШ Гродзенскага раёна — плячотна бярэцца за паэтычнае пярэ, і яно яму не здраджвае.

Спадзяюся, што гэты момант адзначаць для сябе і чытачы "Голасу Радзімы".

Браніслаў ЕРМАШКЕВІЧ
ВЫТОКІ

Каб Беларусь свой гонар мела,
А ў цэле быў здаровы дух,
Старайся, брат, каб скрыпка пела,
І звонкі голас не затух.

І думай: як смалою дрэўнай
Наладзіць наш айчыны смых,
Каб аднавіць гук мовы крэўнай,
Якую чуць грудзьмі прывык.

І дудка каб спявала песні,
Якія слухаць люд гатоў,
Каб шчасце вечнае прынеслі,
А не пад пахі сем патоў.

І каб выток зямлі душэўнай
Свой гоман жывы распачаў.
Быў нам крыніцаю напеўнай:
Гучаў, смяяўся — не маўчаў.

Каб Беларусь сваімі вачыма
Заўжды гукала за сабой:
Купала, Колас і Айчына —
А з імі ты — і я з табой.

АКІНЧЫЦЫ

Не з лістападнае нагоды
У небе зорка замілгала.
Упарта топчучы нягоды,
Гурма імкнула да Міхала.

У невяліччай хатцы ўвосень,
Асветленай знарок лучынай,
Пад гукі неба, плёскаць вёслаў
Народжаны паэт. Мужчына.

І ўраз сяліба пры дарозе,
Сусветна сталася вядомай:
Імя — Кастусь — дала нябозе
Яго матуля ў гэтым доме.

Імя — Якуб — чырвонай ніткай
У слове вышыта стагоддзем.
Не збэсціў Свет ён зрэзнай світкай,
Ёй не было цаны ў народзе.

Дзе Нёман дужы, неад'ёмна
Паўсталі каласы над другам.
Гучыць Акінчыцаў Паэма,
Бо не зваліся беларусы.

АДВЕЧНАЯ ДАРОГА

Мне да бацькоўскае вяршыні
Зямлі так проста не дастаць,
Хоць і нашу я крыж на шыі,
Ды з-пад кашулі не відаць.

З ім яна бліжэй да цела,
Аб чым не думаў я раней.
Салёным потам прапацела
І стала, мусібыць, радзей.

І кожны так да справы цэліць:
Зрабіць перш-наперш каб сваю.
Таму і Бог няроўна дзеліць
На той зямлі, дзе я стаю.

Таму я пэўны, з ласкі Бога,
З ім побач бацька мой жыве.
Туды, як воблачка, дарога
То патанае, то плыве.

МІРСКІ НАПРАМАК

У Мір, бы ў Рым, — усе дарогі
Праз белы свет па Беларусі,
Сюды праз багны і парогі
І швед калісьці пёрся, мусіць.

А я напрамак выбраў мірскі
Са святам кніжкі і пісьменства,
Каб назаўсёды замак Мірскі
Займеў з душою маёй месца.

Каб назаўжды зярняткі ведаў,
Што з рукапісных браў старонак,
Былі маім жыццёвым крэда
Ад каранёў да самай кроні.

Нам дзверы ў свет расчыняць рукі.
Да ведаў — шлях не брукаваны.
На смак спазнаць граніт навукі
Пад словам крочым друкаваным.

Стаіць не нізка, не высокая,
Але пастава ўсіх здзівіла:
За Мір зачэплена вясёлка
Дугою князя Радзівіла.

радавод

БАГУШЭВІЧАВЫ СУСЕДЗІ — МАРКОЎСКІЯ

Усвой час першы ахоўнік Багушэвічавай сядзібы Міхал Ляпеха пытаўся ў мяне: «Чаму вы, раскажваючы пра Кушляны, нічога не гаворыце пра Маркоўскіх? А яны ж былі Багушэвічам і самымі блізкімі суседзямі, і сваякі». І гэта праўда: працяглы час Маркоўскія заставаліся па-замай ўвагаю. Але от лёс звёў мяне на завочнае ліставанне з колішнім кушлянцам, знамым у Польшчы мастаком і кінематаграфістам Каролем Альхімовічам. З гэтага ліставання высветлілася, што яго бацька быў у шлюбе з Ядвігай (Ядвігай) Маркоўскай. Кароль распавёў гісторыю гэтага незвычайнага шлюбу.

Маркоўскія, як больш заможныя, катэгарычна былі супраць шлюбу Ядвігі са Стасем. Муціць, лічылі, што Стась Альхімовіч не пара іхняй Ядвізі, і рабілі ўсё, каб гэты шлюб не адбыўся. Аднак Ядвізі, нягледзячы на такі супраціў бацькоў, не адраклася ад каханага Стася. Сем гадоў чакала яго з войска, хоць не было адбою ад кавалераў. Нарэшце дачакалася і зладзіла са Стасем вяселле. Бацькі Ядвігі па-ранейшаму не прызнавалі Альхімовіча за зяця. Але мінаў час, і змірыліся, урэшце рэшт прызналі Стася за свайго і пусцілі яго сямейства ў кушлянскі дом. Тады іх ужо было трое. А дом на праўду быў дыхтоўны, вялікі, трывалы, на дваццаць адно акно: шэсць вокнаў ад фронту плюс два на зашклёнай верандзе, шэсць з тылу, тры ад Багушэвічавага боку, два з кухоннага выхаду і два на гарышчы, на нахаці.

Разам з расповедам пра Стасеў шлюб і апісаннем дома Маркоўскіх Кароль прыслаў ксеракопію сямейнага здымка Маркоўскіх з сям'ю асобамі (які мы змяшчаем). Паводле Каралевай расшыфравалі, на гэтым здымку найперш старэйшыя Маркоўскія — Ян (1852–1915), побач з ім яго жонка Станіслава Маркоўская з Ясінскіх (1856–1939), за імі старэйшы — Кароль Маркоўскі (1890–1920, памёр кавалерам) і Ядвіга Маркевічанка — менавіта яна стане матуляй К.Альхімовіча (1887–1939). Затым ідуць малыя дзеці:

Юзэфа Маркоўская (1893–1919) — з ёю возьме шлюб паэтаў сын Тамаш Багушэвіч; Эмілія Маркоўская (1898–1990) — Калчакова жонка. І нарэшце Марыя Маркавічанка (1880–1919) — Чыжава жонка.

Гэты здымак з 1900 года, якраз з таго года, калі пакінуў белы свет сьліны сусед Маркоўскіх Францішак Багушэвіч. З усіх гэтых асоб ведалі і памяталі Францішка Багушэвіча найперш старэйшыя Маркоўскія — Ян ды яго жонка Станіслава, а таксама Каралева матуля Ядвіга з Марыяй ды Кароль. Гэты здымак дае нам не толькі выявы Маркоўскіх, але і ўяўленне, як апрачаліся кушлянскія фальваркаўцы, якой моды, якіх фасонаў яны трымаліся. Цікавая і кампазіцыя здымка.

Разглядаючы яго, можна і яшчэ што пра Маркоўскіх прыгадаць. Прыкладам, што ў Яна быў брат Уладзіслаў. Ён, як і Францішак Ба-

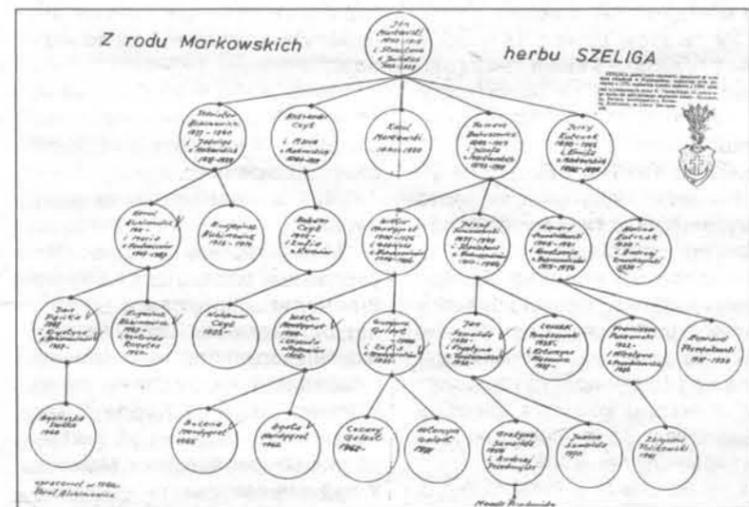
гушэвіч, у 1863 годзе ўдзельнічаў у паўстанні. За гэта быў сасланы ў Сібір. Там і памёр.

Згадваючы пра Уладзіслава Маркоўскага, прыпомніў: у пару яго маленства ў доме Маркоўскага была прыватная школа з вандроўным настаўнікам Восіпам Клімашэўскім. Яе наведвалі і малодшыя дзеці Казіміра Багушэвіча, і з навакольных фальваркаў і засценкаў. У гэтай школе чыталі кніжку «Мужыцкую праўду» Кастуся Каліноўскага, вучыліся любіць і бараніць свой край.

Паводле слоў Кароля Альхімовіча (а ён спасылаецца на згадкі бабкі Маркоўскай), род Маркоўскіх у Кушлянах належыць да найстарэйшых родаў. Кароль Альхімовіч парупіўся скласці радавод Маркоўскіх, пачынаючы са свайго дзёда Яна. Копію гэтага радаводу Кароль прыслаў мне. З яго відаць, што апошняю з роду Маркоўскіх пахавалі першага кастрычніка 1990 года ў Ольштыне. Пражыла дзевяноста два гады. От у каго было што спытаць пра Кушляны, кушлянцаў ды Багушэвічаў. Ды не знайшлося сярод нас кагосьці ўнікавага і выбітнага, каб даведацца ў яе пра тое, што нам усім было б цікава сёння. Але будзем удзячныя лёсу за ўсё тое, што ён данёс да нас пра Кушляны і кушлянцаў.

Зараз у Кушлянах ніхто з Маркоўскіх не жыве. Засталіся тут толькі іх даваенныя магілкі ды ў сямейных альбомах старыя пажоўклявыя фотаздымкі, як і той, пра які тут згадалася.

Уладзімір СОДАЛЬ.

фестывалі

КАМЕРНЫ «БРЭВІС»

Гонар адкрыць у старажытным Заслаўі Беларускі фестываль камернай музыкі выпаў таленавітаму калектыву з сярэдняй школы № 13 Мінска — ансамблю старадаўняй музыкі «Брэвіс». Юныя таленты арганічна ўпісаліся ў агульную праграму музычнага форуму «Заслаўе-2003», які праводзіцца трэці раз і на-

зваецца «Музыка беларускіх сядзібаў».

«У Заслаўі мы ўпершыню апрабуем, што называецца, на гледчы і слухачы новую канцэпцыю рэгіянальных фестывалю, якія праводзяцца ў розных кутках Беларусі на базе нашага калектыву», — сказаў карэспандэнту БелТА мастацкі

кіраўнік і дырыжор Дзяржаўнага канцэртнага аркестра Рэспублікі Беларусь народны артыст краіны прафесар Міхал Фінберг. Яе сутнасць у «ажыўленні» сродкамі сучасных музычных калектываў культурнай атуры, якая фарміравалася ў XVIII–XIX стагоддзях вакол маёнткаў, дзе жылі і тварылі славу музыкаў і кампазітараў: Агінскія, Казлоўскі, Голанд, Ельскі, Орда.

Мастра Фінберг адзначае, што

прызнанне

«ЖАНЧЫНА 2002 ГОДА» — СВЯТЛАНА СНАПКОЎСКАЯ

Педагог, вучоны, гісторык, аўтар вучэбных дапаможнікаў, прафесар і вельмі прывабная жанчына. Гэтыя словы адносяцца да Святланы Снапкоўскай, пра якую і пойдзе гаворка.

Карэнная мінчанка, яна скончыла СШ № 43, што знаходзілася раней у Заводскім раёне. З другой спробы паступіла на рускае аддзяленне БДУ.

У 1980 годзе ўжо маладым спецыялістам Святлана застаецца працаваць у БДУ. 9 гадоў з 18 аддала выкладчыцкай дзейнасці на падрыхтоўчым аддзяленні для замежных студэнтаў. Першай прыступкай да навуковай дзейнасці стала паступленне ў аспірантуру. Абаранілася і засталася на кафедры педагогікі факультэта філалогіі (беларускае аддзяленне).

У канцы 90-х Святлана Снапкоўская абараніла дысертацыю на ступень доктара гістарычных навук па тэме «Адукацыйная палітыка і педагогічная думка Беларусі: 60-я гады XIX стагоддзя — пачатак XX стагоддзя».

Значны перыяд у жыцці (10 гадоў) працавала загадчыцай лабараторыі гісторыі адукацыі і этнапедагогікі Нацыянальнага інстытута адукацыі.

За гэты час было створана самае каштоўнае — навуковы калектыв адданага справе людзей, лічыць Святлана Валянцінаўна. Шэраг прац па гісторыі, бібліяграфічны паказальнік «Асвета і педагогічная думка Беларусі ў трох частках», «Народная педагогіка беларусаў», артыкулы ў энцыклапедыі — далёка не ўсё, што зроблена калектывам лабара-

торыі гісторыі адукацыі і этнапедагогікі. Першай манументальнай працай стала «Ля вытокаў нацыянальнай педагогікі», другой — «Адукацыйная палітыка і школа Беларусі ў канцы XIX — пачатку XX стагоддзяў». Апошняя на сённяшні дзень кніга Святланы Снапкоўскай «Гісторыя адукацыі і педагогічнай думкі Беларусі».

Энергічная, рухавая Святлана аддае ўсе сілы не толькі сваёй справе: хапае любові і часу і на сям'ю, у якой падростае сын-школьнік.

Зараз Святлана Валянцінаўна чытае курс «Гісторыя адукацыі і педагогічнай думкі». Так і ідзе яна па жыцці поруч з педагогікай і гісторыяй. Вядомая С.Снапкоўска яе толькі ў межах краіны: у мінулым годзе атрымала ганаровы тытул «Жанчыны 2002 года». Гэтае званне прысудзіў ёй Амерыканскі біяграфічны інстытут за выдатныя навуковыя дасягненні і ўклад у развіццё грамадства. Супрацоўнічае спадарыня Снапкоўская і з Інстытутам гісторыі адукацыі ў Парыжы, яе працы знаходзяцца ў бібліятэцы кангрэса ЗША.

Шмат яшчэ можна сказаць пра гэту жанчыну і шмат цікавага можна пра яе даведацца. Але мяне больш за ўсё ўразілі яе прага да працы і вера ў лепшае.

Алена КАБАНАВА.

прэзентацыя

«З ГІСТОРЫІ МУЗЫКАЗНАЎСТВА НА БЕЛАРУСІ»

Менавіта пад такой назвай убачыла свет кніга, прысвечаная шляхам развіцця беларускай музычнай навукі і дзейнасці Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Яе аўтарамі сталі выкладчыкі Г.Глушчанка, Л.Волкава, Т.Ляшчэня, Р.Сергіенка і іншыя.

Гэта выданне сумяшчае рысы энцыклапедыі і даведніка, што дазволіць чытачу знайсці тут як звесткі аб айчынных музыказнаўцах і крытыках, так і сціслы агляд іх найважнейшых навуковых прац. Па сутнасці, кніга — унікальнае выданне, якое абагульняе ўсю інфармацыю, што размешчана ў розных крыніцах. Дастаткова згадаць вучэбныя дапаможнікі «Гісторыя беларускай музыкі», «Беларуская музыка 1960–1980 г.г.» Аналагаў зборніку такога кшталту на Беларусі няма.

Аўтарамі зборніка праведзена вялікая работа па збору, арганізацыі і сістэматызацыі разрозненага матэрыялу. Кніга складаецца з чатырох разгорнутых раздзелаў, якія ахопліваюць панараму падзей культурнага жыцця Беларусі за доўгі час. У шматлікіх раздзелах выдання разглядаюцца даследаванні (манаграфіі, кандыдацкія і доктарскія дысертацыі і г.д.) з самых розных абласцей музычнай навукі: этнамузыкалогіі, гісторыі і тэорыі музыкі, музычнай псіхалогіі. Асабліва чытача можа зацікавіць

адзін з дадаткаў, які ўтрымлівае звесткі аб выкладчыках музыказнаўчых кафедр Акадэміі музыкі і іх навуковых працах.

Нельга не адзначыць добрую якасць выдання, у якое ўключаны асобны дадатак, складзены з фатаграфій. А цвёрды пераплёт дазволіць чытачам надоўга захаваць кнігу ў добрым стане.

Не прыніжаючы ролі многіх аўтараў зборніка, адзначым, што большую частку гэтай працы падрыхтаваў галоўны рэдактар выдання і выдатны дзеяч беларускай музычнай навукі Г.Глушчанка. Калі б Георгій Сямёнавіч быў жывым, ён адзначыў бы адразу два святы: уласнае васьмідзясяцігоддзе і сямідзясяцігоддзе Акадэміі музыкі, якой ён прысвяціў свой педагогічны талент і талент навукоўца.

Яшчэ нямала пакаленняў музыказнаўцаў змогуць карыстацца гэтым доўгачаканым вынікам плённай працы выдатных беларускіх музычных даследчыкаў.

Марына МРАЧКО.

іх творы, якія выходзяць высокі мастацкі густ, прагучалі ў выкананні вядомых камерных калектываў аркестра — ансамбляў: Флейтыстаў «Сірынкс», трубачоў «Інтрада», а таксама Камернага аркестра пад кіраўніцтвам Валерыя Сарокі. Гэта канцэпцыя грунтуецца на галоўнай ідэі, якую бесперапынна прапаведуе аркестр Фінберга — асветніцтва — і якая мае пад сабой значную навуковую базу.

Усе гістарычныя даследаванні музыкі беларускіх сядзіб праведзены беларускім аддзелам аркестра, якім кіруе дацэнт Беларускай акадэміі музыкі кандыдат мастацтвазнаўства Вольга Дадзіёмава. Яе камертары — важная частка заслаўскага фестывалю камернай музыкі, які прайшоў пад патранатам Міністэрства культуры Беларусі, Мінаблвыканкама і Заслаўскага гарвыканкама.

весткі з суполак: латвія

У выставачнай зале Асацыяцыі нацыянальна-культурных таварыстваў Латвіі адбылося ўрачыстае адкрыццё выставы, прысвечанай 100-годдзю з дня нараджэння беларускага мастака Пётры Мірановіча, які нарадзіўся ў 1902 годзе ў Латвіі, у вёсцы Стрэмкі Педруйскай воласці Краслаўскага павета (зараз памежны з Беларуссю Краслаўскі раён).

ВЫСТАВА ПЁТРЫ МІРАНОВІЧА

Выставу арганізавалі Аб'яднанне мастакоў-беларусаў Балтыі "Маю гонар" і Латвійскае таварыства беларускай культуры "Сьвітанак". Акрамя беларускіх мастакоў — сяброў латвійскай суполкі "Маю гонар" Васіля Малышчыца, Кацярыны Вольскай, Анатоля Ермаковіча, Міколы Гаўрыловіча, Вячкі Целеша, Алены Раманенка, Ларысы Лойка, Ганны Пейпіні, Георгія Насенкі і Тамары Насенка, у выставе ўзялі ўдзел 9 мастакоў іншых нацыянальнасцей — прадстаўнікі нацыянальных культурных таварыстваў Латвіі, якія ўваходзяць у асацыяцыю. Дзве карціны юбіляра "Партрэт Сяргея Сахарова з унучкам" і "Возера ў Латгаліі" з уласнай калекцыі для экспазіцыі аддала дачка вядомага беларускага дзеяча ў Латвіі Сяргея Сахарова, сябра "Сьвітанка" Ірына Вількель. На адкрыццё сабралася шмат беларусаў, кіраўнікоў і прадстаўнікоў іншых нацыянальных суполак, беларускіх прадпрымальнікаў, карэспандэнтаў з латвійскіх газет і радыё, мастацтвазнаўцаў. Аб жыцці і творчасці П.Мірановіча раскажаў прысут-

ным старшыня аб'яднання "Маю гонар" Вячка Целеш.

У 1922 годзе будучы мастак скончыў Краслаўскую латышскую асноўную школу, а ў 1926-м — Даўгаўпілскую дзяржаўную беларускую гімназію. Пасля чаго паступіў у Латвійскую акадэмію мастацтваў. Спачатку вучыўся ў майстэрні дэкаратыўнага жывапісу ў прафесара Яніса Кургі, а потым — у майстэрні

фігуральнага жывапісу ў прафесара Гедэрта Эліяса. У 1937 годзе Пётра Мірановіч скончыў акадэмію, дыпломнаю працаю была карціна "У сялянскай хаце".

Пасля сканчэння акадэміі жыццё мастака было звязана з педагогічнай дзейнасцю. Ён працаваў настаўнікам малявання, інспектарам беларускіх школ, з'яўляўся сябрам Таварыства беларускіх настаўнікаў Латвіі. Творчасць мастака ў латвійскі перыяд была прысвечана пейзажам Латгаліі, рацэ Даўгаве (Дзвіне), а таксама тэматыцы вясковага жыцця латгаліскіх беларусаў. Пісаў партрэты беларускай інтэлігенцыі. Пётрам Мірановічам быў намалёваны абраз Божай Маці для алтара Педруйскага касцёла. На IV мастацкай выставе Фонду культуры Латвіі ў 1937 годзе карціны П.Мірановіча "Латгалачка", "Вяртанне дамоў", "Вандраванне", "Адліга" ды "Рака Айвіексе" экспанаваліся разам з працамі вядомых латышскіх мастакоў Я.Кургі, Г.Эліяса, В.Пурвіта, Я.Тылберга і іншых.

У 1944-1945 гадах

асабістае

У ІХ ЛЁСЕ БЫЎ МЛЫН

У народным календары беларусаў ёсць свята млынароў. Праваслаўныя беларусы аддаюць пашану млынарам 25 кастрычніка, а беларусы-католікі 11 лістапада. Народная мудрасць прысвяціла гэтай людскаму занятку асобнае свята, прыдумайшы для яго свае гульні, карагоды, паданні. Мне гэты знак пашаны да млынароў вельмі дарагі, таму што мой тата Адам Александровіч 40 гадоў працаваў на Навагрудскім млынкамбінаце, прайшоўшы шлях ад рознарабочага да кіраўніка.

Наша з братам Аляксандрам маленства прайшло на вуліцы Свядлова, у службовай кватэры млынкамбіната. З дзяцінства засталіся ў маёй памяці словы: "мельніца", "прахадная", "важніца", "крупчатнік". Добра памятаю да гэтай пары прозвішчы, якія былі на вуснах не толькі таты, але і ўсёй нашай сям'і: Лябецкі, Радчанка, Вакулюк, Чачотка, Борыс, Шкнай, Рахманька.

Калі я была дома, то глядзець з акна на млынкамбінат мне вельмі падабалася. Па тэрыторыі хадзіў тата. Слова "тэрыторыя" для нас было сінонімам усяго млынкамбіната (акрамя важніцы). Гэта быў і наш двор.

Мы прызвычаліся "слухачы" млын. Кожны з нашай сям'і ведаў: калі спыняецца шум рухавікоў — здарылася непаладка. Калі ж была начная змена (тата ўжо не працаваў па зменах, бо

займаў пасаду начальніка цэха), то можна было чакаць, што яго паклічуць на дапамогу. Млын, пах мукі, прыцягвалі яго бацькавы чорныя валасы, зярнятка, якія траплялі яму як на адзенне, так і ў абутак, бясконца чарга ўздоўж вуліцы перапоўненых залатым зернем грузавікоў — усё гэта частка і майго жыцця. Для нашай сям'і Навагрудскі млынкамбінат — не проста адзінае за ўсё жыццё месца працы майго таты.

...Воляй лёсу жыццё Янкі Купалы, а дакладней, апошніх месяцаў былі звязаны з невялікім мястэчкам Пячышчы, размешчаным на стромкім правым беразе Волгі. На самай справе народны паэт Беларусі ехаў разам з прадстаўнікам беларускай інтэлігенцыі ў эвакуацыю ў перапоўненую бежанцамі Казань. Але па запрашэнні дырэктара Пячышчанскага млынкамбіната

Івана Няжышына застаўся ў Пячышчах. Ён нават некаторы час жыў разам з жонкай Уладзіслава Францаўнай у Няжышына, а пасля перасяліўся ў службовую кватэру намесніка дырэктара, які пайшоў на фронт. Калі я даведалася пра гэты, не ўсім вядомы факт з біяграфіі беларускага песняра, была вельмі ўзрушана. Вядома, што Янка Купала нават друкаваўся ў газеце млынкамбіната. Наведваўся ён і ў Казань. 25 лістапада ўдзельнічаў у мітынгу беларусаў — супрацоўнікаў Акадэміі навук, сяброў Саюза пісьменнікаў. 18 студзеня выступаў з прамовай на радыёмітынгу прадстаўнікоў беларускага народа, 12 сакавіка — на навуковай сесіі АН БССР.

Да 1942 года на татарскую мову было перакладзена два вершы Купалы. Упершыню ў 1932 годзе (перакладчык невядомы) — верш "А ў Вісле плавае тапелец..." У 1936-м надрукаваны пераклад Х.Туфана верша "Сонца". У перыядычным друку змяшчаліся матэрыялы да 30-годдзя (1935) і 35-годдзя (1940) творчасці народнага паэта Беларусі. Пасля трагічнай гібелі Купалы паведамлялася аб яго смерці ў рэспубліканскім

перыядычным друку, а татарскі паэт А.Ерыкеў браў ўдзел у жалобным мітынгу ў Саюзе саветскіх пісьменнікаў у Маскве.

Млынкамбінат у Пячышчах працуе і цяпер. А на адным з муроў будынкаў млынкамбіната мемарыяльная дошка з тэкстам: "В этом доме с 13 ноября 1941 года по 13 июня 1942 года жил народный поэт Белоруссии Янка Купала". Мемарыяльная дошка была ўстаноўлена ў 1950 годзе, у 1975-м адкрыты Музей-кватэра Я.Купалы, які зараз з'яўляецца часткай музея гісторыі млынкамбіната.

Беларусь і беларус. Татарстан і татарын. Словы кожнай з гэтых пар блізкія як па гучанні, так і па звыкласці ўспрыняцця. Але не ўсё так проста і звычайна. У жыцці кожнага існуюць свае звязкі. Здарылася так, што татарын Адам Александровіч ніколі не бываў у Татарстане, а ўсё яго жыццё, як і жыццё яго продкаў, звязана з Беларуссю. Беларус Іван Луцэвіч (Янка Купала) пражыў у Татарстане 7 месяцаў, але гэтая маленькая частка яго жыцця звязала Беларусь і беларусаў з куточкам татарскай зямлі навечна.

Жывучы на Беларусі, два сыны гэтай зямлі ніколі не сустракаліся, іх шляхі практычна і не маглі скрыжавацца не толькі з-за рознасці ў занятках, месцах пражывання, але і з-за роз-

зваротная сувязь

АРМЕНІЯ

Ерэванская беларуская абшчына Арменіі "Беларусь" жадае супрацоўнікам газеты дабрабыту, творчых поспехаў на карысць братоў-беларусаў, якія пражываюць у розных куточках краін блізкага і далёкага замежжа.

Вялікі вам дзякуй за дасылку вельмі-вельмі цікавай і патрэбнай нам газеты "Голас Радзімы".

В.Варажан,
старшыня абшчыны.

МАЛДОВА

Зычу поспехаў у вашай нястомнай журналісцкай працы ў справе падтрымкі беларусаў за межжа, працы на карысць нашай любай Радзімы — Беларусі.

Спадзяемся і надалей кожны тыдзень чуць на чужыне беларускі "Голас Радзімы".

Уладзімір ДЗЯРЖЫЦКІ,
ганаровы старшыня

Рады беларускай грамады ў Малдове.

УКРАЇНА

Шаноўныя супрацоўнікі газеты "Голас Радзімы", няхай творчае натхненне, упэўненасць у заўтрашнім дні, надзея на шчасце і дабрабыт нашай агульнай Радзімы Беларусі ніколі вас не пакідае, няхай Гасподзь бароніць усіх вас ад нягод, напаўняе вашы дамы і душы святлом, радасцю і любоўю.

З глыбокай павагай

Іна ШНАРСКАЯ.

ЛІТВА

Паважанае рэдакцыя "Голасу Радзімы"! Ад імя Згуртавання беларускіх грамадскіх арганізацый у Літве прыміце самыя сардэчныя пажаданні шчасця, здзяйснення надзей і поспехаў.

Лявон МУРАШКА,
прэзідэнт згуртавання.

ФРАНЦЫЯ

Супрацоўнікам рэдакцыі "Голасу Радзімы" зычу добрага здароўя і ўсяго найлепшага ў вашай творчасці. Няхай 2003 год прынесе вам і ўсяму беларускуму народу спакой і шчасце.

Кацярына МІЦЬКО.

“ЦЯПЕР Я ЛЁТАЮ У СНЕ”...

ДА ШАСЦІДЗЕСЯЦІПЯЦІГОДДЗЯ Дануты БІЧЭЛЬ

Паэтка не павінна баяцца ўзросту. Кожны яе дзень — гэта мастацкае слова ці вобраз, кожны год яе жыцця — гэта цэлая страфа ў паэме біяграфічнага шляху. “Жаночая паэзія” і мастацка-творчыя індывідуальнасці саміх аўтарак даўно вывучаюцца асобна. Творы пісьменніцы вызначаюцца павышанай эмацыянальнасцю, экспрэсіўнасцю, багатай і шматграннай духоўнасцю герайн, імкненнем да гармоніі ў сабе і навакольным свеце. Традыцыйнымі лічацца тэмы каханя, жаночай і мацярынскай долі, ухваленне прыроды...

Данута Бічэль нарадзілася на Лідчыне, на адным з тых хутароў, што да нашай пары шчодра рассыпаны па гэтай зямлі, як зерне, руплівым гаспадаром, каб была густая рунь. “Мяне маці нарадзіла, як сасонку ў бары пасадзіла”. Ціхае і спакоўнае сялянскае жыццё краю на працягу ўсяго XX стагоддзя парушалася тымі наваламі, што каціліся па нашай Радзіме. Раннее дзяцінства будучай паэткі надарылася якраз на страшныя часы ліхалеццяў. Практычна не згадваецца ў даведніках хутар, дзе ішло маленства Дануты. Гэтая дробязь была, відаць, не вельмі “прэстыжнай” для ўкладальнікаў розных кніг. Аднак сама паэтка яшчэ ў сярэдзіне васьмідзесятых назвала зборнік мільям сэрцу словам “Загасцінец”. З датай нараджэння таксама атрымалася не зусім звычайна. У афіцыйных даведніках стаіць першага студзеня 1938 года. На самай жа справе Данута прыйшла на свет некалькімі тыднямі раней.

Не заўсёды надаралася рэгулярна вучыцца, аднак няўрымслівая загасцінчанка цягнулася да адукацыі, да жыцця, якое ўяўлялася сонечнай марай. Таму пасля заканчэння педвучылішча яна паступае ў Гродзенскі ўніверсітэт. Прыкладна тады яе творы пачалі з’яўляцца ў друку. Наіўная дзяўчына, што нарадзілася і вырасла ў зацішным кутку Гродзеншчыны, здолела выказацца адразу і нязмушана, падарыць свету сваё слова, тое самае “пяшчотнае, шчырасці поўнае, маё, беларускае, роднае, кроўнае”. Наіўнасць і шчырасць чуліся і ў прызнанні, што яно “дагэтуль зусім у жыцці не спазнае, вясновае слова ад шчырага сэрца”.

Дзіўна, але гэтыя праграмныя радкі напісаны дваццацігадовай студэнткай. Так быў засведчаны высокі ўзровень паэтычнага майстэрства, сіла творчага патэнцыялу. Зборнікі шасцідзсятых гадоў: “Дзявочае сэрца” (1961), “Нёман ідзе” (1964), “Запалянкі” (1967). Ранняя лірыка Д.Бічэль прасякнута радасцю спазнання жыцця, маладой энергіяй, імкненнем тварыць шчаслівую песню. Праз тры дзесяцігоддзі пісьменніца будзе згадваць, што “пісала стыійна, імпрэсіўна, на лясных і палявых сцяжынках, у завулках Ліды, Навагрудка і Гародні — у гэтых гарадах я вучылася. У тое, што пісала, ніхто не ўмешваўся. Мне дапамагалі малітва і песні. Мой ранні настаўнік Васіль Быкаў

У маёй біяграфіі датаў не шмат — вёсны, кусцікі бэзу пад вокнамі хат. Не зрабіла ніякага рызыкаўнага кроку. Не заступіў дарогу насарог або слонік. Я сяджу за сталом ад святанку да змроку і чытаю, чытаю граматыку, слоўнік...

Так сцвярджае лірычная герайн гродзенскай паэткі. Яе душа і пачуцці, думкі і памкненні падобныя да вольнай птушкі, якую можна вывучаць ці любавачца ёю, можна замкнуць у клетку ці, наадварот, зайздросціць яе свабодзе, але ні пры якіх умовах не здолееш змяніць яе прыроднай сутнасці, нават падрэзаўшы крылы ці раскідаўшы гняздо. Здаецца, што кожны ўчынак свой, кожнае слова, кожную думку вымярае наша паэтка лёсам тых людзей, што ўпісалі

трагічна незабыўныя старонкі ў гісторыю Бацькаўшчыны. І калі надараліся цяжкія часы, толькі яны маглі ратаваць збалелую душу. “У маёй адзіноце трымаў мяне Максім Багдановіч, яго магутныя, несмяротныя плечы. Брат. Апостал. Максім. Не прызнаны, не кананізаваны ні царквой, ні касцёлам, ён. Святцы, мяне мацаваў”. Пэўны час пісьменніца працавала ў Гродзенскім доме-музеі Багдановіча. Тысячы школьнікаў і студэнтаў, проста зацікаўленых накіроўваліся па алях старога парку да музея, каб пачуць неўміручае слова, адчуць подых памяці і веры.

Васьмідзесятыя гады асветлены зборнікамі паэзіі: “Дзе ходзяць басанож” (1983), “Загасцінец” (1985), “Даўняе сонца” (1987). Трэба сказаць, што ў 1984 годзе Данута Бічэль стала лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі БССР імя Янкі Купалы. Гэта таксама ацэнка творчых дасягненняў, адзнака ўвагі да паэзіі жыхаркі Гродна. Д.Бічэль адна з першых адкрыла Гродзеншчыну для ўсёй краіны, прыцягальнае характава гэтай часткі Беларусі. Радзіма для паэткі — гэта імклівы Нёман і старажытная Гародня, свая Каложа і старэнькая бацькоўская хата, векапомная гісторыя краю і велічныя постаці тых, хто аддана служыў Бацькаўшчыне, радзіма — гэта, нарэшце, матчына слова. Заходняя Беларусь — зямля, дзе суіснуюць каталіцтва і праваслаўе. Вернік можа адчуць духоўнае апірышча і ў праваслаўных святых Жыровічах ці Каложа, і ва ўзнёслай прыгажосці гатычных і барочных касцёлаў. Данута Бічэль — шчырая ў веры. Таму натуральна, што нярэдка творы яе з’яўляюцца своеасаблівым зваротам да Бога, малітваю ці прапаведдзю. Так у творцы сумяшчаюцца грэшны і святы, чалавек і прарок.

Кожны самотна прайдзе свой лёс па вадзе — як Ісус Хрыстос.

З птахамі ўпрыхкі не паляціш, мусіш самотна несці свой крыж.

Праўды не ведаў, вядомай здавён, хто прадаваў гэты Край! Тут, на зямлі, — бессмяроце і сон. Тут, на Радзіме, — адкланне і рай...

У паэзіі Дануты Бічэль кожны чытач знойдзе сваю герайню, сваю мару, сваю надзею. Жанчына — сястру, з якой можна падзяліцца самым дарагім і балючым. Мужчына — сваю адзіную, верную і пяшчотную каханую. Маладая дзяўчына зможа папрасіць парады ў старэйшай сяброўкі. А дзіця пачуе чароўную казку. У лірычнай герайні Д.Бічэль нейкім дзіўным чынам пазнаеш і летуценную купалаўскую Зоську, і мудрую коласаўскую Ганну, крохкую інтэлігентку — “зялёнку”, і змучаную пакутніцу, гатовую да споведзі.

Апошняя дзесяцігоддзе для паэткі было надзвычай цяжкім. Разбураліся даўнія мары і апошня спадзяванні, адыходзілі ў нябыт сапраўдныя і зніклі ў бяспмяцтве несапраўдныя сябры. “А на Палесці” (1990), “Божа, мой Божа” (1992), “Снапок” (1999) — кнігі гэтага перыяду. Адзнака паэзіі Д.Бічэль — гатоўнасць да размовы, дыялога, простага і не гучнага. Не часта лірычная герайня паэткі прамаўляе з узнёслым пафасам, гэтак жа рэдка звяртаецца да ўсяго свету ці чалавецтва. Яе суразмоўца канкрэтны і адчувальны, хоць гэта можа быць і цэлы горад ці адзінае дрэва, селянін-продак ці паўстанец-змагар, летняе сонца ці восенская фарба. Таму, мабыць, чытаючы вершы, адчуваеш, што паэтка звяртаецца і да тебе таксама.

У мінулым годзе свет пабачыла новая кніга Д.Бічэль “На белых аблоках сноў”. У ёй сабраны творы, якія можна назваць духоўнымі. Так здзейсніўся шлях праз жыццё і паэзію, разам са словам матчыным і боскім, шлях да сябе і да Бога.

Была я лёгкай як белы птах тады я лётала ў снах чыстай была як белы анёл у снах не ўпала на дол была я грэшнай вездэмай была лётаць у снах я магла маланкай з громам у буры слоў гарэла і лётала зноў цяпер жыццё святое ў мяне цяпер я лётаю ў сне не ў вырай лячу, а лячу дамоў на белых аблоках сноў

Душа заўсёды імкнецца наблізіцца да красы і гармоніі, а яны ў каханні і прыродзе, ісціне мастацтва і ісціне Бога. Чалавек па сваёй сутнасці недасканалы, змушаны да пошуку дасканаласці, а гэта, відаць, і ёсць стан шчасця. Такім чынам, творца не можа быць нешчаслівым. Гродзенская паэтка Данута Бічэль, упэўнены, шчаслівы чалавек. Толькі гэтае самаадчуванне асаблівае. Яно пазначана пакутамі і болем, самаахвярнасцю і апантанасцю. Гэтымі зімовымі днямі згадаем нашу зямлячку і сучасніцу, павіншваем жанчыну, маці, пісьменніцу, патрыётку.

Анатоль РАМАНЧУК

зваротная сувязь

УКРАІНА

КАЛЯДЫ Ў АДЭСЕ

Трэці год у Адэсе праходзіць яркі, самабытны, інтэрнацыянальны калядны вечар. Праводзіцца ён у студзені па ініцыятыве Савета нацыянальна-культурных таварыстваў, пры падтрымцы ўпраўлення ўнутранай палітыкі гарвыканкама (начальнік упраўлення А.Зазуля), упраўлення па справах нацыянальнасцей і міграцыі (начальнік упраўлення І.Супрунойскі).

Сёлета 25 нацыянальна-культурных таварыстваў прынялі ўдзел у яго падрыхтоўцы. На свята прыйшоў мэр горада Р.Бадзелан, кіраўнікі ўпраўлення і служб аблздзяржадміністрацыі, журналісты. Ад імя гарадскога Савета і кіраўніцтва горада Р.Бадзелан пажадаў прысутным здароўя, шчасця, міру і згоды ў новым годзе.

270 чалавек — прадстаўнікоў розных нацыянальна-культурных таварыстваў — прадэманстравалі журы песеннае і танцавальнае мастацтва, касцюмы і звычаі свайго народа, святочна ўпрыгожаныя сталы са стравамі нацыянальнай кухні. Самымі дружнымі, гасціннымі і хлебасольнымі былі беларусы.

Канцэртную праграму ў гэты вечар вялі старшыня Савета нацыянальна-культурных таварыстваў Ф.Кавалевіч і яго намеснік Л.Дзямідовіч, дэманструючы не толькі арганізатарскія здольнасці, але і акцёрскае майстэрства.

Разумная палітыка мясцовай адміністрацыі, дружалюбнасць, вясёлы нораў адэсітаў захоўваюць і забяспечваюць міжэтнічны мір і згоду.

Марына САЛАЎЕВА,

прэс-сакратар НКАГ “Беларусь”.

надвор’е

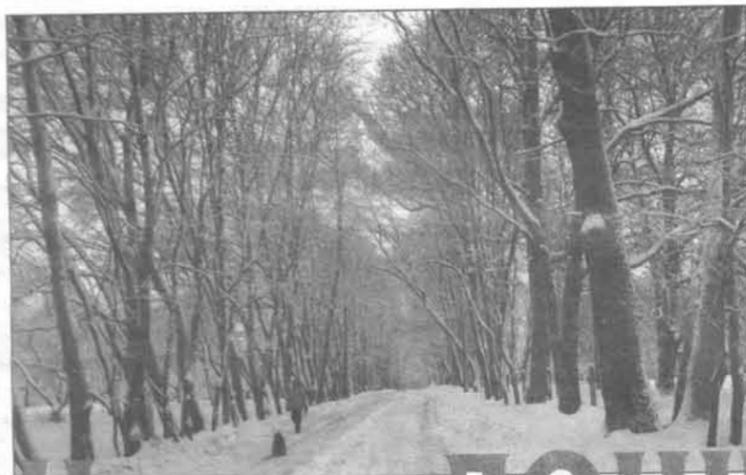

ТО СНЕГ, ТО ДОЖДЖ

Лютыя маразы і снегапады першай паловы каляндарнай зімы змяніліся адлігай і дажджамі. Сталічныя камунальшчыкі нарэшце атрымалі магчымасць перавесці дух і падвесці прамежкавыя вынікі “бітвы са снегам”. Толькі з 1 студзеня да Старага Новага года сіламі УП “Гаррэмаўтадар Мінгарвыканкама” было вывезена са сталічных вуліц больш за 60 тысяч кубаметраў снегу. Дарэчы сіноптыкі папярэджаюць, што расслабляцца рана. Зіма яшчэ можа паднесці любяія сюрпрызы.

Віктар АЎЧАРЭНКА, “Мінск-Навіны”.

вандроўка з лўгенам казюлем

НАСТРОЇ ЛОШЫЦКАГА ПАРКУ

АПОШНІ РАЗ Я БЫЎ ТУТ, ВІДАЦЬ, ГАДОЎ ДЗЕСЯЦЬ ТАМУ. ДЗІЎНАЯ СПРАВА, АЛЕ КАЛІ ТАК АТРЫМАЛАСЯ, ШТО БЕЛЫ СВЕТ, ЗДАВАЛАСЯ, НЕ МІЛЫ І НАСТРОЙ — ЛЕПШ НЕ ЧАПАЦЬ, Я АДПРАВІЎСЯ МЕНАВІТА СЮДЫ, У ЛОШЫЦУ. ЧАМУ СЮДЫ — ПЫТАННЯ САБЕ НЕ ЗАДАВАЎ. НУ, ПАЙШОЎ І ПАЙШОЎ...

Але ж, відаць, нічога не адбы-ваецца выпадкова. Мясціны гэтыя знаёмыя мне з дзяцінства. Уражання ад іх афарбаваны ў розныя колеры — у залежнасці ад абставін іх успрыняцця. Малюнкі шалапутнага дзяцінства згадваюцца з лёгкасцю і без ценю да-кораў сумлення: набегі на лош-шыцкія сады былі насычаны ра-мантычнымі прыгодамі.

У юнацкія гады прыйшло ўсве-дамленне, што сапраўдны гераізм лунаў тут сярод векавых дрэў старога парку і падслепаватых дамкоў Лошыцы. І непасрэднае дачыненне да яго маюць блізкія мне людзі — бацькава сястра цёт-ка Марыя і яе дачка Алена Чы-жэўскія. Тут яны працавалі па за-данні падпольнай арганізацыі і, выданія здраднікам, знайшлі па-кутніцкую смерць на шыбеніцы на вуліцы, якая зараз носіць іх імя. Зразумела, у які колер афарба-ваны гэтыя ўспаміны.

Але ж нясе Лошыца і іншы на-строй. Колішняя вёска Лошыца са старажытнай панскай сядзібай і шыкоўным паркам на сутоку рэк Свіслач і Лошыца даўно стала ча-

сткай горада, які, абмінуўшы яе новабудоўлямі, захаваў у стане канца XIX стагоддзя. І пакуль ідуць спрэчкі аб далейшым лёсе панскага дома, аб праблемах яго рэстаўрацыі, гэты ўтульны куто-чак вабіць тых, каму трэба адпа-чыць душой. Дзякуй Богу, тут не набудавалі арэлей-каруселей, не грывіць дакучлівая музыка. Тут пануюць цішыня і спакой. Шыро-кая, доўгая алея вядзе да каван-ных варотаў і камяніцы-старожкі. За агароджай, на пагорку, — ста-ры панскі дом з мансардай.

Дарога збягае ўніз да моста праз запруду на рачульцы Лошы-ца. З аднаго боку — замерзлая саджалка з адзінокім аматарам падледнай рыбалкі, з другога — імклівая плынь, якая недзе пад заснежанымі вербамі зліваецца са Свіслаччу. Рыпльвія крокі па све-жаму снегу адгукаюцца ціхім рэ-хам сярод дрэў парку. Здаецца, што хтось нябачны крочыць по-бач з табой. Сініца-папрашайка пералятае з месца на месца і нібы запрашае ў глыб парку. Над аб-рываў — рэшткі дрэва-волата. Яно ўжо аджыло сваё, але ж пра-цягвае вабіць былой ма-гутнасцю. Міжволі пры-ходзіць думка: чым не прыклад для чалавека, якога напаткала нейкая на-

пасць: не ўсё страчана, калі ёсць моцны стры-жань.

Пад думкі-разважанні, пад размеранае парып-ванне снегу, пад адчу-ванне моцы старых дрэў і бязмежнасці нябеснага блакіту раптам адчуў дзіўную змену настрою: не ўсё так кепска, як зда-валася зусім нядаўна.

Адсоль мая вам шчы-рая парада: калі ваша жыццё сутыкнулася з праблемай — ідзіце ў лес, у ціхі парк, да ракі. Пры-туліцеся да шурпатай кары старога дрэва, падзівіцеся снежнай куп-цы на гронцы рабіны, прыслухайцеся да спеву птушак, удыхніце мароз-нае паветра, і вы зразу-меце: жыццё цудоўнае!

НА ЗДЫМКАХ: белая цішыня Лошыцы; ста-ры панскі дом; снеж-ныя радасці; сядзіб-ныя вароты; сапраўд-ныя волаты не памі-раюць; рака Лошыца; карункі з жалеза і снегу; архітэктурны аўтограф: 1896 год. Фота аўтара.

цікава

ПРА КАТАЛЬПУ ЯПОНСКУЮ І... ЧАПАЕВА

У Баранавічах расце і дзівосна квітнее катальпа японская.

Адметныя Баранавічы і тым, што толькі ў іх маецца два ўні-кальныя пірамідальныя дубы (ву-ліца Камсамольская), якія аб'яўле-ны помнікамі прыроды рэспублі-канскага значэння.

Але вернемся да катальпы японскай. Калі яна цвіце — незвы-чайная прыгажосць! Выклікаюць захваленне і плады-струкі. Куп-ка катальп японскіх расце ў цен-тры горада ўздоўж вуліцы Савец-кай. Як гэтыя экзоты з'явіліся, хто іх пасадзіў, пакуль загадка. Мне самому прыйшлося патраціць аж 8 месяцаў, каб высветліць толькі іх назву. А першай, хто звярнуў маю ўвагу на гэты цуд прыроды, была жыхарка горада Лючыя Ту-ровіч. Яна ж падказала, дзе ў Ба-ранавічах прытуліліся манчжур-скія арэхі.

Не буду ўтойваць, што самае легендарнае месца ў Баранавічах — бярозавы гай Сямёна Карніюка, пра які напісана ў беларускіх, рускіх, украінскіх газетах. А ў садзіў яго за адну ноч больш за 50 гадоў таму ветэран вайны Сямён Карніюк разам з салдатам па про-звішчы Чапаеў!

Міхась МАЛІНОЎСКИ.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКУ, ЗМЕШЧАНУЮ ў № 5 І

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Замчыш-ча. 5. Сімпатыя. 9. Гак. 11. Круг-ляк. 14. Скепіс. 17. Эра. 19. Нара. 20. Вынаходства. 21. Дуэт. 22. Мыза. 23. Гадэс. 26. Аорта. 28. Млын. 30. Аўт. 32. Мізантроп. 34. Аблямоўка. 36. Расклад. 39. Ротар. 41. Вітамін. 44. Гаць. 45. Ясак. 48. Аварлок. 49. Адвакат. 51. Ганьба. 53. Сігнал. 55. Аўта-мат. 60. Падэшва. 63. Магнат. 64. Аддзел. 66. Шаланда. 67. Акведук. 69. Кафедра. 70. Іней. 71. Арка. 72. Бог. 76. Біс. 78. Абалонь. 79. Захад. 82. Адзнака. 85. Галактыка. 86. Абліцоўка. 88. Род. 89. Арба. 91. Жакет. 93. Абзац. 95. Гмах. 97. Здор. 98. Лінгвістыка. 101. Маяк. 102. Акт. 103. Вылю-дак. 106. Знямога. 108. Сом. 109. Котлішча. 110. Абходчык.

ПА ВЕРТЫКАЛІ. 2. Маг. 3. Шок. 4. Агрэх. 5. Склад. 6. Міс. 7. Тып. 8. Акварыум. 10. Істэрыка. 12. Увага. 13. Ярына. 15. Кювет. 16. Садом. 18. Рой. 24. Дуро. 25. Сапло. 26. Атава. 27. Рала. 29. Жазло. 31. Гонта. 33. Ікс. 35. Кум. 37. Абарыген. 38. Дуга. 39. Рэцыдыў. 40. Раскава. 41. Века. 42. Іерогліф. 43. Уган-да. 46. Іронія. 50. Авансцэна. 52. Бандура. 54. Індывід. 55. Алімп. 56. Траса. 58. Загнет. 59. Бізнес. 61. Апафеоз. 62. Ва-дарод. 63. Мікроб. 65. Лірнік. 68. Кіль. 69. Капа. 73. Гала. 74. Волат. 75. Ізгой. 76. Банк. 77. Сак. 80. Азарт. 81. Асада. 83. Дыск. 84. Блюз. 85. Гарада-вы. 87. Абавязак. 90. Аўт. 92. Агіда. 94. Аркан. 95. Гумію. 96. Пік. 99. Вакса. 100. Стома. 104. Юхт. 105. Кош. 107. Меч.

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЕЦЕ:
<http://golas.promedia.by>

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 288-11-97 (бухгалтэрыя, тэл./факс), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 2 108 экз. Заказ 1484. Падпісана да друку 4. 2. 2003 г. у 12.00.

Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе.

Адрукавана на паліграфічным РУП «Чырвоная зорка»
(220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).